

FRØKUN JULIE in memoriam

Tá eg fyri nógvum, nógvum árum síðani gekk í studentaskúla, menntaskóla, í Íslandi, vóru góðar stundir at lesa bókur. Ikki júst skúlabækur, men skaldsøgur, stuttsøgur, yrkingar...

Minnist eina íslenska bók, eina stutta skaldsøgu. Navnið havi eg gloymt og eisini, hvør høvundurin var. Søgán var um ein róna og fiskimann, sum drakk so illa, at hann bleiv eldfimur og fór í luftina ein góðan vertiðardag.

Men hví minnst eg hesa søguna enn? Jú, tí eitt kapitl í henni var bara try orð:

"Íslendingar eru hæn!" (Íslendingar eru høsn).

Av og á spyrji eg meg sjálván: ber til at siga "Føroyingar eru høsn!"?

Hónan pikkar tey korn, sum verða tveiti í túnið.

TÓMIR STÓLAR

Var til sjónleik í Norðurlandahúsinum mikukvöldið. Hinu megin køkin hjá greivanum sá eg 33 tómar stólar og 17 fólk. Aftan fyri meg vóru nøkur og tjúgu fólk og nógvir tómir stólar.

Í tvær vikur hava trí ung fólk spælt eitt meistaraverk fyri fleiri tómlum stólum enn áskoðarum. Eitt kveldið vóru bara 14 fólk - og 98 tómir stólar!

Tá kundu 98 fólk afturat blivið heita upplivilsíð rikari, at síggja sjónleik, sum vit ikki síggja hann betri her í Føroyum.

Vár, Marita og Mikkjal spældu "Frøkun Julie" 13 ferðir í Norðurlandahúsinum. Hví vóru ikki øll 1456 atgongumerki seld? Hví var ikki gravgangur eftir teimum? Hví skoyta føroyingar ikki um dygdar-leiklist?

Søgán endurtekur seg. Fyri nøkrum árum síðani spældi Gríma "Hvør ræðist Viginu Woolf?". Sjónleikur í meistarárbólkinum. Men áskoðarafjöldin - hvar var hon?

MENTAN?

Sjónvarpsfylgisveinarnir beina fyri mentan okkara. Vit mugu binda um heilan fingur.

Hesar tuggurnar duga vit uttanat. Men eg sigi, eins og samfelagsrevsarin við Skálafjørðin, undrandi: "Harragud, harra formaður!!!"

Hvat er í vanda? Hvat er

føroysk mentan, umframt dansk vikublað, japanskar bílar og reyvkeðiligar sunnudagar?

Ein monotonur krígdansur, ein gróttlaðing í Kirkjubø, grindadráp sambært grein ta og ta, stykki tað og tað.

Eru vit yvirhøvur mentað, tá vit ikki leggja í at síggja ein so framúr góðan leik sum "Frøkun Julie", so framúr væl uppsettan og so framúr væl leiktan? Mentan er kanska als ikki = dygd? Mentan er tað, sum fólkkið tekur til sín.

Allir føroyingar elska Alf og Cosby. Jú, men so eru teir føroysk mentan. Og hvar búgva teir? Í sjónbondum, Danmarks Radio fær bílga úr USA og Sjónvarp Føroya ókeypis frá Danmarks Radio.

Føroyingar elska eisini Madeline. Altså er hon føroysk mentan. Og hvaðani kemur so hon?

Úr einum fylgisveini. Hvussu kunnu so fylgisveinarnir hotta føroysku mentanina...?

FÍNAMENTAN

Stedga nú eitt bíl! Útselt

var til "Antigone". Ur øllum ættum komu fólk í hópatali til heita stórverk. Hví? Tí Sjónvarpið segði, at her var nakað stórt, nakað veruliga gott, fyrstu ferð í Føroyum. Hónan pikkar tey korn.....

Útvarpið og Sjónvarpið brúktu dyrbáran minuttir í tíðindasendingunum til ummæli. Hvørki hevur, tað eg veit, ummæli "Frøkun Julie".

Talan er rætt og slætt um effektiva marknaðarføring. Kongsdóttirin hevði eitt stórt apparat og vvir eina millión krónur at

hjálpá sær. Tað hevði greivadóttirin ikki. Tað veldst eisini um, hvør sigur, okkurt er gott fyri at øll hini eisini halda, tey eiga at halda, tað er gott.

Aftur til Íslands: Størsta biohøllin í Reykjavík hevði tann ófóra góða sið síðst í seksti- og fyrst í sjevtíárunum at sýna dygdargóðan film mánadagar, "Mánudagsmyndin" var filmurin hjá okkum, sum elska rætta filmslist.

Men stjörin í Háskólabíó, hann var eisini handilsmaður, sjálvandi, segði við meg ein mánadag:

"Her koma bæði blind og deyv".

Í Íslandi eru eisini fólk og fjolmiðlar, sum fjöldin letur avgera fyri seg, hvat er gott og vert at fara til. Mánadagsfilmarnir vóru finamentan og hon pliktir.

HVÍ?

Her vóru nógvir spurningar, her vóru nógv svør. Seinasti spurningurin í hesum minningarorðum um eina vakra, heita kvinnu, sum ongan góðan átti, skal vera hesin:

Hví fylla leikir sum "Bør Børsson" og "Sildarok", "Eitt dukkuheim" og "Antigone" húsini ferð eftir ferð og ikki "Hvør ræðist Viginu Woolf?" og "Frøkun Julie"?

Er svarið heita: fólk vil hava undirhald, tað fer til sjónleik fyri at flenna, ikki hugsa. Og marknaðarføringin, PR-arbeiðið hevur nógv størri týðning enn vit geva okkum far um?

Eg veit ikki. Men eitt veit eg heilt vist. "Frøkun Julie" hevði uppiborið eins nógvur áskoðarar og "Antigone". Tí hon er eisini eitt bragd. Men, tíverri eru míni orð ikki lóg, og Sosíalúrin ikki nakað orakul.

Hogni Djurhuus